

Svar på motion från Samuel Skånberg (V) - om gratis mensskydd

Sammanfattning

Samuel Skånberg (V) har lämnat en motion där han föreslår att mensskydd ska finnas tillgängligt gratis på ungdomsmottagningar och skolor i kommunen.

Socialnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på motionen.

Utifrån den nuvarande lagstiftningen kan socialförvaltningen inte se att det är en kommunal kärnangelägenhet med att tillhandahålla konsumtionsvaror till vissa grupper i samhället.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2018-09-16 – Svar på motion från Samuel Skånberg (V) – om gratis mensskydd

- Beslutsunderlag 7 maj 2018 – Motion från Samuel Skånberg (V) om gratis mensskydd

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse som sitt svar till kommunfullmäktige.

Siw Lidestål
Förvaltningschef

Åsa Dahlin
Avdelningschef

Bakgrund

Samuel Skånberg (V) har lämnat en motion där han föreslår att mensskydd ska finnas tillgängligt gratis på ungdomsmottagningar och skolor i kommunen.

Motionären skriver bland annat:

Att ungdomar får en kontakt med ungdomsmottagningen är något väldigt positivt. Det ökar chanserna att de vet var de ska gå om de har andra frågor kring sex, samlevnad, fysisk och psykisk hälsa.

Mens ska inte vara en klassfråga. Att kostnadsfritt kunna få tillgång till mensskydd för unga kan bidra till att utjämna sociala och ekonomiska skillnader vilket kan bidra till en mer jämlik hälsa.

Motionären tar upp Österåkers kommun som exempel där en barnmorska tycker att *Det ska vara så lätt och enkelt som möjligt, det är bara att komma till oss på ungdomsmottagningen om man är en ung kvinna och vill ha mensskydd. På det här sättet kan de som kommer till oss även få reda på vilka frågor de kan få hjälp med när det handlar om kroppen och menstruationen*

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliet i samråd med avdelningen social omsorg.

Utbildningsförvaltningen har fått lämna synpunkter på motionen. Utbildningsförvaltningen har inget att erinra om socialförvaltningens förslag på synpunkter. .

Ärendet har samverkats med fackliga arbetstagarorganisationer enligt gällande samverkansavtal.

Förvaltningens synpunkter

Ansvaret för ungdomsmottagningen

Socialförvaltningen utför hälso- och sjukvårdsinsatser på ungdomsmottagningen på uppdrag av Stockholms läns landsting. Nuvarande avtal med Stockholms läns landsting gäller fram till 31 december 2018.

Från och med 1 januari 2019 kommer Stockholms läns landsting att ta över driften av ungdomsmottagningen i Haninge.

I och med att Stockholms läns landsting själv kommer att driva ungdomsmottagningen från 1 januari 2019 anser socialförvaltningen att frågan om gratis hygienartiklar bör ligga hos landstinget och inte hos kommunen.

Stockholms läns landsting kan överväga vilka hygienartiklar ska tillhandahållas gratis i syfte att öka besöksfrekvensen till sina ungdomsmottagningar.

Kommunens ansvar

Kommuners ansvar och befogenheter följer av lagar. I kommuners ansvar ingår inte att tillhandahålla konsumtionsvaror eller hygienartiklar till allmänheten.

Det skulle vara otillbörlig påverkan av den lokala handeln och marknaden att kommunen med skattepengar skulle köpa mensskydd för att sedan tillhandahålla dessa till vissa grupper i samhället.

Socialtjänstens ansvar för personer som saknar medel för sin försörjning framgår av bestämmelserna i socialtjänstlagen. Socialtjänstlagen ger förvaltningen tillräckligt med verktyg för att tillförsäkra Haningebor en skälig levnadsnivå.

Målet med förslaget

Motionären skriver att mensskydd bör finnas tillgängligt kostnadsfritt på ungdomsmottagningar och skolor i kommunen. Att ungdomar får en kontakt med ungdomsmottagningen är något väldigt positivt. Det ökar chanserna att de vet var de ska gå om de har andra frågor kring sex, samlevnad, fysisk och psykisk hälsa.

Förvaltningens egna utvärderingar av ungdomsmottagningen har inte visat att ungdomarna har svårt att veta vart de ska vända sig om de har frågor kring sex, samlevnad, fysisk eller psykisk hälsa.

Förvaltningen använder olika etablerade kommunikationskanaler för att nå ungdomarna för att informera om ungdomsmottagningens och socialtjänstens insatser

Förvaltningen kan inte se på vilket sätt besöksfrekvensen till ungdomsmottagningen skulle öka om mensskydd skulle finnas gratis på skolor.

Motionären nämner vidare att mens inte ska vara en klassfråga. Att kostnadsfritt kunna få tillgång till mensskydd för unga kan bidra till att utjämna sociala och ekonomiska skillnader vilket kan bidra till en mer jämlik hälsa. Klassfrågan är något som också tas upp av politiker över hela skalan.

Förvaltningen kan inte se på vilket sätt just gratis mensskydd skulle bidra till att utjämna sociala och ekonomiska skillnader och därmed bidra till en jämlik hälsa.

Personer som saknar inkomster för sin försörjning kan bli berättigade till försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen. I försörjningsstödet ingår bland annat kostnader för hygien, mat och kläder. Posten hygien omfattar bland annat köp av mensskydd. Genom försörjningsstödet kan den enskilde köpa det som är nödvändigt för sin livsföring för att uppnå en skälig levnadsnivå.

Socialtjänstlagen bygger bland annat på principen om självbestämmande. Socialtjänstens grunduppdrag är att medverka till att enskilda kan leva ett självständigt liv. Förvaltningen anser att tillhandahållande av skattefinansierade konsumtionsvaror är ett avsteg från ovannämnda princip.

Finansiering av gratis mensskydd

Av motionen framgår inte hur gratis mensskydd ska finansieras.

Vid budgetuppföljningen för augusti 2018 prognostiserade socialförvaltningen ett underskott med 23 mnkr i förhållande till budgeten för 2018.

Kommunstyrelsen har gett socialnämnden i uppdrag att vidta åtgärder med anledning av underskottet. Socialförvaltningen har ett uppdrag från socialnämnden att i enlighet med kommunens mål 10 – *ordning och reda på ekonomin* – att under 2018 och 2019 vidta över 25 åtgärder för att minska kostnaderna.

Förvaltningen kan inte se att det finns utrymme inom socialnämndens budget att tillhandahålla kostnadsfria konsumtionsvaror av det slag som motionären föreslår.

Förvaltningen kan heller inte se att tillhållande av gratis mensskydd skulle ha bäring på något av fullmäktiges mål vilket skulle motivera en omprioritering i budgeten.

Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Det är svårt för förvaltningen att med säkerhet räkna ut vad den föreslagna åtgärden skulle medföra för ekonomiska kostnader.

Det är avhängigt av:

- Vilka typer av mensskydd som kommunen ska erbjuda
- Kvaliteten för de kommunala mensskydden
- Vilka storlekar kommunen ska ge gratis
- Variation och utbud av märken som ska ges gratis
- Vilka kvantiteter som ska ges gratis
- Hur kontrollen ska gå till för att förhindra överanvändning

Förvaltningen bedömer att en kostnadsanalys lämpligen bör göras först om kommunfullmäktige bifaller motionen.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Handläggare